

2. Кириленко В.І. Інвестиційна складова економічної безпеки: монографія / В.І. Кириленко. — К: КНЕУ, 2005. — 232 с.

3. Глобалізація і безпека розвитку: монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.; керівник авт. колективу і наук. ред. О.Г. Білорус. — К.: КНЕУ, 2001. — 733 с.

*Іван МАЛИЙ**

КРИХКІСТЬ¹ ЕКОНОМІКИ ПУБЛІЧНОГО СЕКТОРУ ТА ЗАГРОЗИ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ

Теоретиками суспільного договору та суспільного вибору обґрунтовано, що використання державного сектору економіки направлено на виконання державою суспільних функцій, які приватний сектор заперечує їх по своїй соціально-економічній природі. В першу чергу це відноситься до захисту територіальної цілісності та державного устрою, до гарантування безпеки життєдіяльності людини, її прав та свобод; до забезпечення економічної стабільності та зростання добробуту громадян за умов Парето-ефективності, до ствердження демократії, свободи підприємницької діяльності та дотримання цивілізаційних цінностей. Фінансова база публічного сектору національної економіки охоплює бюджети на державному та муніципальному рівнях, внутрішні та зовнішні запозичення, економічний потенціал державних підприємств та активи корпоративних прав держави. Означені функції в більшості країн світу затверджені конституційно, а Швеція, Німеччина, Швейцарія, Норвегія, Фінляндія, Англія, Франція вже забезпечили їх реалізацію у реальному житті своїх громадян. У той же час слід відзначити, що на сьогодні існують великі відмінності між різними країнами за макроекономічними показниками рівнів розвитку та споживання, а також загострення конкурентної боротьби між країнами в глобальному просторі, що призвело до перегляду світового економічного порядку, до ведення різного роду прихованих та цинічно відвертих гібридних війн між державами. Яскравим прикладом цього є ведення Росією впродовж новітньої історії України спочатку прихованої, а з 2014 року з анексії Криму відкритої, зухвалої, цинічної війни проти української держави, проти українського народу, який століттями виборює свою незалежність.

Проведення політики поступового, невидимого для громадян руйнування соціально-економічних та політичних засад існування держави шляхом створення в суспільстві нестабільності, хаосу, недовіри один до одного характеризує його такий стан, який у філософії почали виражати такою категорією, як крихкість. Крихка економіка, крихка держава та інше виражають нездатність системи до адаптації нових зовнішніх і внутрішніх викликів, до самовдосконалення та навіть саморозвитку в нових інституційних та економічних умовах. Пояснюючи необхідність проведення політики анти крихкості, Таліб Насім зауважує: «Усе дуже просто: міцному або гнучкому мінливість і хаос не зашкодять і не допоможуть — воно залишиться, яким було; натомість антикрихкому все це піде на користь» [1, с. 21]. Політика антикрихкості важко піддається кількісному виміру ефективності та результативності, так як вона направлена на еволюційну зміну поведінки людей та ухвалення ними рішень, які в короткостроковому та довгостроковому періодах можуть упередити загострення деструктивних явищ у суспільстві. Лінійність мислення та прогнозування від досягнутого при формуванні політики антикрихкості не спрацю-

* *МАЛИЙ Іван Йосипович* — д.е.н., завідувач кафедри національної економіки та публічного управління, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна, ivanmalikneu@ukr.net

¹ Це такий стан економіки, який під впливом непередбаченої дії будь яких зовнішніх чи внутрішніх чинників може призвести до колапсу існування суспільства.

вують, тут важливого значення набувають підходи міждисциплінарності та універсальності, креативності та нестандартності мислення, що й відображає інституційні зміни в системі цінностей і поглядів на модернізацію, інновацію та кризові явища у всіх сферах людської діяльності.

Світова криза глобальної економічної системи негативно вплинула на стабільність розвитку національних економік у цілому та окремих її секторів зокрема. Формування економіки публічного сектору [2] в Україні за роки незалежності супроводжувалось і продовжується ще й сьогодні безкінечністю процесу приватизації державного майна, що спотворило сприйняття суспільством і «політичною елітою» дійсної функціональної ролі державного сектору в ствердженні інститутів державності України. В результаті розкрадання державної власності у формі корупції, лобіювання законів задля отримання політичної ренти, бурного «розквіту» тіньової економіки та рейдерства сформували в Україні окремих соціальний прошарок «українських підприємців» по розподілу та перерозподілу національного багатства. Тільки російська агресія 2014 року стала відправною точкою по переосмисленню напрямів використання економічного потенціалу публічного сектору. Втрата частини територій унаслідок агресії засвідчила крихкість публічної економіки та публічної влади. Лише завдяки активності патріотів і волонтерів, а також при всенародній підтримці громадян ціною багатьох життів удалось зупинити на сході України руйнування засад державності. Загроза втрати державності змусила публічну владу України приймати радикальні рішення щодо політики збільшення фінансування з державного бюджету видатків на оборону, поліцію, національну гвардію та інші інституції з безпеки держави, на ведення інформаційної війни, на формування державницьких цінностей у стратегії розвитку українського суспільства. Критичний аналіз крихкості економіки публічного сектору України виявив низку внутрішніх загроз його життєздатності.

Крихтість економіки публічного сектору є базисом крихкості державної влади, що пояснюється таким:

- різким скороченням обсягів виробництва, збільшенням безробіття та міграцією економічно активної частини населення за кордон (понад 2 млн громадян України);
- значним відтоком капіталу з країни та зростанням тиску на національну валюту та валютні резерви України;
- нездатністю своєчасно та адекватно відреагувати на зовнішні виклики, що дестабілізують політико-економічне становище країни в глобальному середовищі: на світовому ринку енергетичних ресурсів, продовольства, фінансових ринках і політичному середовищі;
- незбалансованістю доходної та видаткової частини державного бюджету;
- неспроможністю територіальних громад результативно використовувати наявні в їх розпорядженні природні, трудові та фінансові ресурси задля вирішення завдань і цілей розвитку;

Політика антикрихкості управління публічним сектором економіки України повинна охоплювати таке:

- реанімацію державного сектору економіки України, як економічного потенціалу здатного забезпечити посилення обороноздатності країни, розвитку соціального капіталу та інноваційного розвитку;
- еволюційну локалізацію олігархічного впливу на інформаційну політику в Україні, на присвоєння політичної ренти, на формування кланової економіки, на процес поглиблення зубожіння громадян України, що є чинником недовіри та апатії в українському суспільстві;
- подолання половинчастості, непрозорості, неоднозначності, незрозумілості при ухваленні державних управлінських рішень чи прийнятті Верховною Радою України законів;

— формування в країні привабливого інвестиційного середовища, дерегуляцію валютного ринку, зниження податкового навантаження та покращення функціонування судової системи;

— активне залучення громадських організацій до здійснення ідентифікації поведінки політиків і державних службовців у частині захисту державницьких цінностей українського суспільства, прав і свобод громадян України.

Однією з умов ефективної реалізації політики антикрихкості є подолання в Україні двійних стандартів у поведінці кожного громадянина тому що, «якщо ви бачите шахрайство і не кажете про шахрайство, ви теж шахрай» [1, с. 20].

Література

1. Таліб Насім Ніколас. Антикрихкість. Про (не)вразливе у реальному житті / пер. з англ. Микола Климчук. — К.: Наш формат, 2018. — 400 с.

2. Про соціально-економічну сутність та структуру публічного сектору / див: Длугопольський О.В. Підходи до оцінки ефективності функціонування суспільного сектору економіки / О.В. Длугопольський // Економічний аналіз. — 2014. — Т.15, №1. — С.45-46; Антикризове управління національною економікою: монографія / І. Малий, І.Радіонова, Л.Смельяненко, за заг. ред. І.Малого. — К.: КНЕУ, 2017. — С. 223-226.

*Дмитро МАЛИШ**

ЕКОНОМІЧНЕ ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗБУДОВА МИРУ НА ТЕРИТОРІЯХ, ПОСТРАЖДАЛИХ УНАСЛІДОК ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ

Протягом 2014—2016 років Кабінетом Міністрів України було здійснено ряд першочергових політичних, гуманітарних, соціально-економічних заходів щодо розв’язання проблем, пов’язаних із ситуацією на сході країни. Разом з тим безпрецедентні масштаби проблеми потребували комплексного підходу до її розв’язання, активізації та координації зусиль центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства [1; 2]. Тому на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2016 р. № 892-р «Про схвалення Концепції Державної цільової програми відновлення та розбудови миру в східних регіонах України» Міністерством з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України із залученням широкого кола зацікавленої громадськості та використанням досвіду міжнародного досвіду було розроблено Державну цільову програму відновлення та розбудови миру в східних регіонах України, яка 13 грудня 2017 року була затверджена Кабінетом Міністрів України [3].

В основі Програми закладено комплексний підхід до вирішення проблеми відновлення та розбудови миру в зазначених регіонах. Метою програми є: консолідація зусиль центральних і місцевих органів виконавчої влади, громадських організацій і міжнародного співтовариства у процесі відновлення та розбудови миру в східних регіонах України, надання допомоги найуразливішим верствам населення, створення механізмів реінтеграції територій і населення, що постраждало внаслідок конфлікту на сході України, а також сприяння соціально-економічного розвитку приймаючих громад.

* *МАЛИШ Дмитро Олегович* — завідувач Сектору економічного аналізу, Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, м. Київ, Україна, d.o.malysh@gmail.com